

DE TRIBUNE

Redactieadres:

D. J. WIJNKOOP, Ringkade 41
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:

J. C. CETON, Wijtenbachstraat 13
Amsterdam.**- VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -**Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd.
Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct.

Advertentiën per regel 15 cent. Bij abonnementen speciaal tarief.

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTELJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: Sociale Hervormingen. — Massa en Leiders. — Rare Propaganda. — Een goede raad. — De baan vrij. — Pseudo-Marxisme. — Kustverdediging, handhaving der neutraliteit, en Arbeidersklasse. III. (Slot). — Ons Beginselprogram. VII. — Ingezonden: Niet juist. — Boekaankondiging: De Nieuwe Tijd. — Van de Afdelingen. — Controle-Commissie. — Petitionnements-humor. — Advertentiën.

Sociale Hervormingen.

Sociale hervormingen, niet waar, dat zijn van die dingen, waarvan men beweert, dat wij er tegen zijn. Dat zijn van die dingen, waarop een rechtgeaard anarchist minachtend neerziet. Dat zijn zaken, waarvoor een revisionist zijn ziel en zaligheid verkoopt, tot bereiking waarvan hij ministerzetels aanvaardt, het socialistische beginsel prijsgeeft, en ze daardoor natuurlijk juist *niet* krijgt.

Sociale hervormingen — dat zijn de zaken die door de liberale kopstukken en propagandisten aan de arbeiders worden voorgespiegeld, wanneer ze slechts zorgen, dat zij aan 't bewind komen. Sociale hervormingen — dat zijn eveneens de zaken, waarmee de kerkelijke lijdens, o wonder boven wonder, hun geloovige arbeiders-volgelingen pogen zoet te houden. Het zijn de zaken, waarvan de vrijzinnig-democraten een gansche voorraad hebben, die ze den arbeiders beloven, als ze den verfoeilijken klassenstrijd maar niet willen voeren.

Door al dat gescharrel zou men langzamerhand de kluts kwijt raken en niet meer weten, wat eigenlijk die sociale hervormingen wel zijn. Zoo nu en dan bemerkt men 't echter wel weer eens, al verdoezelen de heeren 't op allerlei manier. Laatst nog weer een Duitse Professor, Prof. Mehner. Hij had 't slechts over een onderdeel, de spoorwegpolitiek der groote steden, speciaal Berlijn, maar 't geldt voor elke groote stad.

Men zegt zoo vast, aldus de professor, dat spoorwegen niet rendabel zijn. Volgens mijn meening is de opbrengst geen direct zichtbare. Aanwezig is ze echter wel. Zoo is de stijging van de grondwaarde een gevolg van den spoorwegaanleg. Waarom zouden we niet vooraf de groote strooken land, waardoor de spoorweg loopt, doen onteigenen door den staat. Dan is de opbrengst voor de spoorbaan verzekerd.

Kosteloos zij 't vervoer op de spoorwegen en trams, aldus onze professor. Men vraagt toch ook geen geld voor 't belopen van de straatsteenen. Iedere steen kost toch ook 11 cent of meer per stuk.

Waarom zou men loopen als men rijden kan? Zoo min als men het volk in den Fransch-Duitschen oorlog naar Frankrijk liet loopen, en in 't algemeen in den oorlog loopen laat, zoomin late men 't volk dit doen bij zijn dagelijkschen strijd om 't bestaan.

En denkt eens, zegt prof., aan de nationale gezondheid. Denk er eens aan, dat de kinderen der massa gedurende hun vakantie niet 's morgens naar de heide kunnen rijden, omdat ze geen 10 of 30 centen hebben. Al die kinderen, die thans verstikken in 't stof van de groote stad! Ik heb vaak genoeg die ellende gezien. Daar komen elken zonnigen zomermorgen de volle treinen uit de plaatsen der omgeving aan. Bijna leeg keeren ze terug. Vul ze toch met kinderen! Er groeit een ander geslacht van. Ik meen: een vervoermiddel als de spoor moet toch de gehele natietten goede komen, wanneer 't

mogelijk is. En dat is mogelijk door de combinatie van grondbezit en spoorwegen.

Aldus onze professor.

En we zeggen: Hier werd door een burgerlijk professor een tijpje opgelicht van den sluier waarmee de burgerlijke politiek de werkelijke sociale hervormingen bedekt.

Het kapitalisme kan geen werkelijke sociale hervormingen invoeren. Let eens op, wat een kapitaal er noodig zou zijn voor de onteigening b.v. van een strook van 20 of meer kilometers breed om Berlijn, om Parijs, om Amsterdam. Daar stikt zelfs de Duitse Rijksbank in. Slechts het socialisme kan dergelijke zaken verwezenlijken. Wanneer wij het spoorwegverkeer zouden ter hand nemen, laten we zeggen de onteigening van zoo'n strook land om Berlijn, dan was dit slechts een kleinigheid, het begin. Wij nemen het geheele vaderland. Wij nemen het slechts terug, het land onzer vaders.

Vrij vervoer! Daarmede worden alle productieve krachten vrij van 't geheele land. Daarmede groeit de opbrengst van den arbeid ontzettend, meer dan men thans denken kan.

Wij socialisten begrijpen dat. Maar een burgerlijk econoom begrijpt dat niet.

Wij socialisten begrijpen, wat 't zeggen wil, dat woord: sociale hervormingen, en hoe veel omvattend de beteekenis ervan is. Wij weten, dat de kleinigheden, die de bourgeoisie ons toewerpt, slechts van weinig beteekenis zijn vergeleken met wat onze eischen zijn.

Doch onze Duitse professor doet ons eens duidelijk zien, wat sociale hervormingen *kunnen* zijn en daarvoor was zijn stukje goed. Maar zijn stem is als die van een roepende in de woestijn. Zijn klasse luistert niet naar hem, wil zelfs dit kleine onderdeel van onze eischen, van onze sociale hervormingen niet verwezenlijken en kan het ook niet.

Onze strijd, de strijd der sociaal-democratie, is naast de strijd om de socialistische maatschappij, ook een strijd voor sociale hervormingen. Maar wij laten ons daarbij nooit ofte nimmer afleiden van ons doel. Elke verbetering van den tegenwoordigen toestand, zullen we aanvaarden op afbetaling, afgedwongen als ze wordt door onze organisatie, onze klassemacht. Wij ontkennen de waarde van die verbeteringen niet, maar overschatten ze evenmin. Ons beginsel staat daarboven. Ons einddoel verliezen we nooit uit het oog. En wat ons de burgerlijke professor deed zien, dat is, dat de sociale hervormingen, die de partijen van het kapitalisme in hun program schrijven en slechts gedwongen zullen verwezenlijken, vergeleken bij onze eischen, bitter weinig te beteekenen hebben.

Onze strijd moet in de eerste plaats zijn een strijd voor het socialisme, voor bewustmaking der arbeidersklasse, voor hare vrijmaking ter invoering van een nieuwe maatschappij. Wat we bij onzen strijd onder de hand op de bourgeoisie kunnen veroveren, zullen we niet nalaten. Wat ze uit vrees voor erger, ons toestaat, zullen we aanvaarden. Doch ze kunnen nooit een doel worden, waarom we ons beginsel prijsgeven. Doen we dit wel dan bereiken we 'n ons doel niet, 'n we veroveren geen sociale hervormingen. Wat we dan bereiken, bereiken we ten koste van onze macht, ten koste van de komst van 't socialisme.

C.

Massa en Leiders.

Naar de oude opvatting wordt de Geschiedenis gemaakt door „groote mannen”. De theorie van het socialisme echter, heeft aangetoond dat «de Geschiedenis» is de geschiedenis der massa's, die zich — en daardoor de arbeidsverhoudingen — ontwikkelen en daarbij als klassen met elkaar in strijd geraken. Wanneer nu de vlammen van den klassenstrijd hoog oplaaien, dan kunnen er groote mannen opstaan, maar deze kunnen toch altijd slechts in zoover hun eigen belang voorstaan, als dit niet in strijd komt met het belang van de massa. Zij zijn aanvoeders omdat zij uitvoeders van de wil der massa zijn.

In de arbeidersbeweging nu beproeven de massa's voor het eerst datgene *bevest* door te voeren, wat zij bij vroegere omwentelingen slechts instinctief ondergingen. Slechts dat komt tot uitvoering wat de massa als behoefte gevoelt. De arbeidersbeweging richt zich echter ook op de opheffing der klasseheerschappij: daarom moet zij in haar wezen democratisch zijn, te meer daar de **demokratie een noodzakelijke aanvulling van de discipline** en de grondslag van den proletarischen klassenstrijd is. Ook onder het proletariaat komen intusschen mannen van aanleg voor, die door hun meerdere bekwaamheid, hun geest- en werkkraft aan het hoofd van de beweging komen. De wijze waarop zich nu de ongelijkheid der menschen aanpast aan de gelijkheid der democratie, is een vraagstuk in de arbeidersbeweging, dat in een reeks van konflikten wordt opgelost. Menigmaal ziet een enkele persoon verder dan de massa en dan hoort men zeggen: de massa is dom, zij moet hen die beter weten, vertrouwen schenken. En toch heeft de massa altijd gelijk: d.w.z. steeds richt zich de eindbeslissing naar haar wil. De geheele geschiedenis der arbeidersbeweging is de geschiedenis van haar allengs komen tot eigen beslissing in eigen lot, haar gedurige ontwikkeling tot steeds hooger vorm van democratie.

Maar de eigenlijke geschillen tusschen massa en leiders ontwikkelen zich uit de arbeidsverdeling in de arbeidersbeweging, die product is van de periode van het parlamentarisme. Op politiek terrein lijkt het wel alsof de parlementariërs de richting aangeven. Nu kan ook over de bijzonderheden de massa niet beslissen. Maar de algemeene richting en de tactiek worden door de massa bepaald. In werkelijkheid zijn de vertegenwoordigers der arbeiders in het parlement slechts hun woordvoerders tegenover de vertegenwoordigers der andere klassen. Er is ook geen grootere, geen schoonere taak als woordvoerder, handlanger — zoals de revisionisten minachtend zeggen — der arbeidersklasse te zijn. In de geschiedenis beteekenen de eigen meeningen niets. Wil men «geschiedenis maken», dan moet men uitspreken wat de massa wil. De leiders hebben er geen recht op, te eischen dat hun meening bijzonder gerespecteerd zal worden; zij hebben slechts het recht, zich tot het ondergaan van kritiek aan te melden en de steenworpen der burgerlijke tegenstanders in eerste linie te ontvangen. Degene echter die zijn levenstaak in het parlement gevonden heeft, geeft dikwijls toe aan zekere invloeden op zijne meeningen. Hij ziet om zoo te zeggen de klasseverhoudingen steeds in een verkeerd licht. Altijd ziet hij slechts de enkele partijen en daardoor vervaagt voor hem de daarachter staande tegenstelling van kapitaal en arbeid. De enkeling kan zich voor zulke invloeden behoeden, door zich veel met de socialistische theorie bezig te houden. Wat dan ook een gansche reeks marxistische parlementariërs gedaan heeft.

In de vakvereeniging ontwikkelt zich van het begin af de democratie. Maar ook hier heeft de groei een arbeidsverdeling gebracht. Groote vereenigingen kunnen niet meer naar de eischen van de oorspronkelijke democratie bestuurd worden. Het verschillend milieu van massa en leider, het verschillende arbeidsveld, brengen ook hier geschillen naar voren. De vakvereenigingsleiders zijn de afgevaardigden van de massa die de onderhandelingen

met de ondernemers voeren en den strijd leiden. Hier gaat het nog veel meer dan in de politiek om de direkte levensbelangen van de massa, en deze kan zich daardoor ook veel meer met de bijzonderheden bezighouden dan bij parlementaire kwesties. Doch juist hier krijgen, door de ontwikkeling der vakbonden, de besturen steeds groter invloed op de beslissingen. Velen houden dat dan ook voor juist, en waarschuwen ervoor de massa te overtuigen alsof zij een beter oordeel zou hebben, waar toch de leiders veel beter weten, wat goed voor haar is. Maar het komt er niet veel op aan wie de beste beslissing kan nemen. De massa beslist altijd, zool niet direkt, dan toch indirekt, door b.v. later tegen het genomen besluit te rebelieren of de enkele persoon te laten vallen, of op andere wijze. Dat ziet men zelfs in Engeland, en daar kan men toch niet zeggen, dat de massa's door de „mannen van de theorie“ opgehitst zijn! De vakverenigingsleden weten deze zaken ook, en zij zijn er nu op uit om de massa aan de beslissing te doen deelnemen, om zeker te zijn, dat de besluiten ook uitgevoerd zullen worden.

De laatste oorzaak der geschillen is echter het feit, dat de vakverenigingen steeds op meer moeilijkheden stooten. Het duurder worden der levensmiddelen doet het succes van den loonstrijd grootendeels te niet; de ondernemersbonden maken goede resultaten steeds meer onwaarschijnlijk. De ondernemers kunnen in kleine kringen in het geheim beraadslagen. En in navolging daarvan tracht men ook van vakverenigingszijde iets dergelijks te doen, om zich dezelfde gunstige kans te verzekeren. Men tracht de massa zooveel mogelijk uit te schakelen, en propageert met nadruk het vertrouwen in de leiders. Elke kritiek wordt scherp afgewezen omdat daardoor zoogenaamd wantrouwen tusschen massa en leiders gezaaid wordt. Dit is echter onjuist gedacht, want of er vertrouwen tusschen massa en leiders zal zijn, hangt niet af van wat deze of gené schrijft. Dat groeit op uit de natuurlijke verhoudingen. En geen preek helpt wanneer het verloren is. De massa moet de beslissing hebben, zij het ook, dat de aanbeveling van de leiders een gewichtig woord meesprekt. Men moet dus door het uitbouwen der democratische instellingen beproeven uit de tegenstellingen te komen. Bij enkele vakverenigingsleiders heerschte vroeger, en misschien ook thans nog, de opvatting dat door vakverenigingsstrijd de toestand van de arbeiders steeds verder verbeterd kon worden, zonder dat er voorloopig een grens te zien zou zijn. Komt daar nu nog wat sociale hervorming bij dan, zeggen de revisionisten, is de revolutie overbodig geworden. Maar nu vindt de vakverenigingsstrijd steeds grotere moeilijkheden tegenover zich, en moet men deze opvatting meer en meer prijs geven. En wordt echter in de vakverenigingspers niet genoeg op de grenzen van de vakverenigingsstrijd en op de algemeene strijd gewezen.

Men moet zich nu afvragen of inderdaad onze macht geringer is geworden. Dit nu is niet het geval. Men moet echter naar een nieuw gevechtsterrein, naar een nieuwe strijdmethode uitzien. De vakverenigingsstrijd wordt vooral daarom moeilijker, wijl de regering de ondernemers ondersteunt. Daarom moet er op politiek terrein gestreden worden. In Duitschland b.v. kan alleen de Pruisische Kiesrechtstrijd een omwenteling der politieke verhoudingen teweegbrengen. Hier moeten de vakverenigingen hun macht in de weegschaal werpen door de politieke massastaking. Toen een jaar of 5 geleden de politieke beweging in een slop was geraakt werd op de partijdag te Jena de massastaking-resolutie aangenomen. Toen voelden de vakverenigingen nog niet de grenzen van hun macht. Maar reeds nu zien we dat vakverenigingsleiders voor het nieuwe strijdmiddel sympathie beginnen te krijgen. Maar in een dergelijke strijd hebben de massa's in ieder geval de beslissing en daarmee verliezen de geschillen voor het grootste deel hun bestaansgrond. In zulk een strijd komt het immers op de discipline, het inzicht en de bezonnenheid van iederen man aan. Wel zullen er eenige lieden, die zich door weten en kunnen onderscheiden, aan het hoofd van de beweging komen. Zij zullen het parool geven. Maar de massa zal zoo sterk op den voorgrond staan, dat de geheele kwestie: «massa en leiders» wel geen beteekenis meer zal hebben.

A. P.

Rare Propaganda.

Op voor de Algemeene Werkstaking!
Dat is een ledige leuze.
H. Kolthek Jr. in *De Arbeid* van 11 Maart j.l.

De Eerste Mei nadert, en daarmee, in ons landje, de verschillende leuzen, waarmede men beproeft de arbeiders van het Socialisme... verre te houden.

«Wij willen dien dag dienstbaar maken aan de propaganda voor de Algemeene Werkstaking», schrijft zonder blikken of blozen H. Kolthek Jr. in *De Arbeid* van 15 April j.l., dus juist een maand nadat deze leider van het N. A. S. de als motto boven dit artikel geplaatste fraze losgelaten had.

Wij willen nu daarlaten of deze «daling» in één maand tijd te wijten is aan een zekere concurrentie met de Vrije Socialisten, die zool als onze lezers misschien weten, dit jaar naast de Meibeweging van het N. A. S. te Amsterdam hun eigen Meibeweging wenschen op touw te zetten! Uit het artikel dat het N. A. S.-gezinde Arbeids-Sekretariaat te Amsterdam in *De Arbeid* van 8 April publiceerde, en dat met de oproep voor de Alg. Werkstaking eindigde, zou men een dergelijke konkur-

rentiegeest van de inzake anarchisme «revisionistische» N. A. S.sers met «revolutionaire» vrijen zeker mogen opmaken.

Voor ons is het evenwel van belang dat evengoemde Kolthek in het nummer van *De Arbeid* van 11 Maart j.l. zelf de oproep voor de Algemeene Werkstaking een daling noemde. We willen bedoelde alinea daarom even weergeven. Zij luidt:

Nu is in de laatste jaren hier en daar de leuze voor de Meibeweging gedaald tot de eenvoudige kreet: Op voor de Algemeene Werkstaking! Dat is een ledige leuze, want de Algemeene Werkstaking kan nooit een doel wezen, maar is steeds een middel. Daarvan keert men dan ook terug en verbindt eraan een eisch voor verkorting van arbeidstijd, of maakt er eenvoudig van een agitatie voor de Algemeene Werkstaking als middel om te geraken tot een betere maatschappij.

Men kan uit dit stukje alleen reeds veel leeren, en wel omtrent Koltheks verlegenheid: **Algemeene Werkstaking een ledige leus. Men keert ervan terug**, en verbindt eraan! Ra, ral — Is het niet, met zijn gedraai, alsof Kolthek bij Troelstra in de leer was. Hij wil revisionistisch en revolutionair tegelijk spreken.

Maar in elk geval, volgens *De Arbeid* zelf, is de oproep voor de Alg. Werkstaking een daling, — al zegt ze nog niet een dwaling — en keert „men“ ervan terug. „Men“, behalve *De Arbeid* in zijn oproep voor dit jaar.

De mannen van *De Arbeid* werken met *De Meiklok*, en in het eerste nummer van die *Meiklok* laat Kolthek in een hoofdartikel zijn licht schijnen over de Alg. Werkstaking. We constateerden reeds dat bij het naderen van den Meidag Kolthek tot „de eenvoudige kreet“ voor de Alg. Werkstaking terugkeert. Dat was in *De Arbeid* van 15 April. Maar in de eerste *Meiklok*, die nog in Maart verscheen, dus te dicht nog bij het nummer van *De Arbeid* van 11 Maart, waaruit wij de bovenaangehaalde alinea overnamen, begint Kolthek zijn hoofdartikel aldus: Wij zullen op 1 Mei propaganda maken voor de Algemeene Werkstaking, als middel om te ontkomen aan de Kapitalistische loonslavernij.

De opmerkelijke lezer — en wij wilden dat alle arbeiders, die zoo maar met Kolthek meelopen, werkelijk opmerkelijke lezers zijner artikelen waren — zal bemerkt hebben, dat deze „algemeene werkstaking voor Kolthek tevens het middel is om te ontkomen aan een eenigszins schreeve positie.

Zeide hij niet: De Alg. Werkstaking is een leege leus waarvan men terugkeert? Dit kan den vrijen maar weinig bevallen.

Maar zei hij niet in één adem daarmee: Verbindt eraan... «als middel om te geraken tot een betere maatschappij»? Welnu, Kolthek verbond, en klaar is de leus.

In meergemelde *Meiklok* nu leeraart Kolthek:

Daarom zal de Algemeene Werkstaking steeds meer als strijdmiddel op den voorgrond treden. Om twee redenen: 1°. Het blijkt steeds duidelijker, in alle landen, dat het parlementarisme onmogelijk de arbeiders verder kan brengen; 2°. Daar, waar men tot arbeidsweigering in 't groot zijn toevlucht neemt, blijkt overal de geweldige kracht van dat strijdmiddel.

Wat is daarvan waar, arbeiders?

Wat het eerste punt betreft, het parlementarisme, is in de historie der arbeidersbeweging, bijv. in Duitschland, gebleken dat het parlementarisme als onderdeel van de algemeene d.i. politieke strijd der arbeidersklasse inderdaad de arbeiders-organisatie, het inzicht der arbeiders en hun macht, een ontzaglijk eind verder kan brengen. Wel gaat het parlementarisme achteruit in dien zin, dat de parlementen hoe langer hoe minder positiefs doen. Maar laten zien, dat de bezittende klassen hoe langer hoe behoudzuchtiger worden, dat dus van het kapitalisme hoe langer hoe minder te verwachten is voor het proletariaat, dat derhalve het proletariaat de gansche kapitalistische staat zal moeten veranderen, en om hem te veranderen hem eerst in handen moet hebben, moet veroveren, dat kan het parlementarisme, dat wil zeggen het meedoen aan de verkiezingen en het spreken en stemmen in het parlement, nog even goed zoo niet beter, bij de dagelijks verscherpende klassetegenstellingen, als ooit tevoren. En zeker in Holland, Kolthek, waar op dit gebied nog zoo weinig is gedaan. In socialistisch inzicht en revolutionaire macht kan en zal het parlementarisme, dus anders dan Kolthek gelieft te beweren, inderdaad het proletariaat nog een heel eind verder brengen.

En hoe staat het nu met de arbeidsweigering in 't groot, de alg. werkstaking waarvan Kolthek zoo hoog opgeeft? Het is een groot woord, arbeiders, en om van een groot woord een groote daad te kunnen maken, dient men eerst over groote kracht en veel inzicht te beschikken. In alle bescheidenheid zullen de Hollandsche arbeiders, zelfs de N. A. S.sers, moeten toegeven, dat ons Nederlandsch proletariaat in dit opzicht het nog niet ver heeft gebracht. Toch gaat het, hopen wij ook bij u, arbeiders, niet om de groote arbeidsweigering op zichzelf, maar om wat daardoor en daarna moet komen: de groote machtsvergroting om het socialisme te kunnen brengen. Zonder inzicht en kracht brengt de groote arbeidsweigering echter slechts zwakte en nadeel aan de arbeidersklasse, zie 1903. Men moet toen wel weigeren te arbeiden, maar in die noodzakelijkheid bij te groote zwakte van het proletariaat, lag de oorzaak van de groote nederlaag. Wij dienen derhalve voor andere dingen propaganda te maken dan voor de algemeene werkstaking. Inderdaad de arbeidsweigeringen van het proletariaat zullen in den feller wordenden strijd steeds groter, steeds algemeener worden. Maar dat feit dwingt ons tot propaganda maken voor de voorwaarden der overwinning

in dien strijd. En die voorwaarden zijn: socialistische kennis en socialistische organisatie.

Staakt dus uw ledige propaganda voor de Algemeene Werkstaking en maakt propaganda voor het èene dat alles inhoudt: het Socialisme! Wp.

Een goede raad.

In het laatste Weekblad geeft v. d. Goes een goede raad aan den leider der Arbeiderspartij, onzen toekomstigen minister zonder of met portefeuille.

Die goede raad is, het historisch-materialisme voortaan links te laten liggen. Waarom? Omdat Mr. Troelstra, zoodra hij zijn vingers uitstrekt naar de theorie, waarop de sociaaldemocratie haar practijk heeft gegrondvest, deze methode mishandelt of geweld aandoeft.

Tot zoover gaan wij volkomen accoord.

Mr. Troelstra heeft inderdaad nog nooit blijk gegeven het historisch-materialisme op eenig gebied te kunnen hanteeren, noch ter verklaring van een stuk historie, noch van de tegenwoordige politiek van zijn land. Hij maakt er altijd een wanstaltige karikatuur van en zijn onwetendheid op dit gebied, gelijk op alle andere gebieden, is zendsend voor wie niet weet, dat hij in een milieu is groot geworden, waar men aan de theorie wel lak moest hebben om de practijk te kunnen drijven, dien wij van dezen verachtelijken politicus kennen.

Maar nu verder.

Toont v. d. Goes nu aan, zool als hij o. a. indertijd gedaan heeft, dat Mr. Troelstra wegens zijn onwetendheid op het gebied der proletarische wetenschap even onbevoegd is om als politiek leider eener proletarische partij te fungeeren, als hij wegens zijn moreele „skrupelousigheid“ onbevoegd is om den ethicus uit te hangen — iets wat ook v. d. Goes alweer heeft aangetoond in de Brochure: «Verkeerde Partijleiding», die een reeks van bewijzen levert voor Mr. Troelstra's moreele en politieke onbetrouwbaarheid?

Neen, dan kan men in de S. D. A. P. geen „Marxist“ meer zijn.

V. d. Goes voegt zijn vroegeren vijand, den man, dien hij in zijn ware gedaante eenmaal heeft vertoond, toe: «Waarom laat ge het historisch-materialisme niet links liggen? Om uw „werkmethode“ te verduidelijken of te verdedigen, is een uiteenzetting van de theorie overbodig. De uiteenzetting in politieke volksvergaderingen bedoelt ik.»

M. a. w. Van der Goes is tegenwoordig van meening, dat men een geschikt proletarisch leider kan zijn, zonder van het historisch-materialisme iets af te weten.

Waarlijk: wel een Marxistische opvatting. v. R.

De baan vrij!

Het is, na wat wij verleden week over het Kongres der Arbeiders-Partij zeiden, niet noodig daarop nog eens in het algemeen diep in te gaan. Het is genoeg dat de beide Paaschdagen en Dinsdag te Utrecht werd gehouden, bracht inderdaad wat de leider Troelstra ervan verwachtte: Het gaf de vruchten te aanschouwen van het voortmarcheeren in de richting, die men sinds 1901 insloeg, de vruchten van het zich afmaken van het oude, internationale Socialisme. Men is over de «strubelingen» van het zich werende Marxisme heen. In de Arb. Partij ligt het dood of stuiptrekkend terneer. Het krijgt een schop als het nog geluid geeft. Of dit «zeggen» mag heeten, is een andere vraag.

De baan was dus vrij te Utrecht. Zien we eens bij enkele punten, hoe de Arbeiders-Partij, thans vrij van alle praktisch en machtwillend Marxisme, zich gedroeg. Zonder dat verder een haan ernstig kraaide, kwam thans Vliegen, inzake het zwingen der Kamerfractie ten opzichte van de aanvallen in het Parlement van Van Nispen, Dr. De Visser en Minister Regout op de stakende bouwvakarbeiders te Amsterdam, verklaren: **Het was opzet**, dat wij zwegen. Terwijl Troelstra in de Kerstvergadering te Amsterdam, door er op zijn gewone wijze een personenkwestie van te maken, zich bij zijn openbare verantwoording van de zaak trachtte af te maken, want thans de Kamerfractie het opzet toegeven, en ze voor het Kongres staat, waarvan ze niets te vrezen heeft. Voor de Ned. arbeiders is het in zake van belang te weten, dat aldus de zich noemde Soc. Dem. Kamerfractie zonder protest van de Arb. Partij het opzettelijk over zich heen kan laten gaan, dat de strijdende arbeiders door de hoogste machten in het Parlement kunnen worden aangevallen, zonder dat die Kamerfractie zich roert, als de aangevallen arbeiders toevallig geen Revisionisten zijn zool als de heeren Parlemenarissen van de Arb. Partij. De belangen van het Proletariaat blijven dus — volgens hun eigen verklaring van thans — in de handen der heeren niet meer veilig. We hopen dat het proletariaat daaruit de konsekwenties zal weten te trekken niet door niet te stemmen, maar door in het vervolg te probeeren socialistisch naar het Parlement af te vaardigen, en geen revisionisten.

Een «Marxist» uit Leiden — die overigens volgens het Volk-verslag vond, dat tegen de S. D. P. scherp moest worden opgetreden, omdat hij haar, let wel, «een belemmering voor de verspreiding van het proletarisch inzicht» noemde — meende, «dat de liberalen even sterke tegenstanders van het A. K. als de klerikalen zijn». Dit «juiste socialistisch inzicht» kan hij tusschen haakjes alleen van die «belemmerende» S. D. P. hebben geleerd, want het was immers zijn grief, dat de Arb. Partij *Het Volk* dit inzicht niet brachten. «De juiste konklusie, zoo zeide hij, moest zijn, dat het de liberalen alleen erom te doen is, de arbeiders in 1913 voor hun kareuze te spannen. Als liet «vrije woord» in de Arb. Partij nog een klein

beetje vrijer was, had de goeie man erbij kunnen zeggen, dat het niet alleen de liberalen, maar ook Troelstra en *Het Volk* erom te doen is, de arbeiders in 1913 voor het liberale karretje te spannen, natuurlijk tot welzijn der arbeiders. Maar dit zei de man niet, en toch, hoe werd hij beantwoord? Het antwoord is karakteristiek, haast even karakteristiek als dat van Schaper te Leeuwarden — het beroemde: «wij leggen uw besluit eenvoudig naast ons neer» — het luidt in *Het Volk* als volgt:

De Leidsche brief moest niet tegen de redactie, maar tegen de geheele partijleiding gericht worden. Leiden eischt, dat we precies dezelfde houding zullen aannemen tegen partijen, die zich uitgesproken hebben vóór Alg. Kiesrecht, als tegen partijen die er tegen zijn. Dat is toch een onzinnige eisch. Laat men het niet meer vragen! Wij doen dat eenvoudig niet. Wij kunnen zulk een onwaarschijnlijk politiek niet voeren. Wij doen het niet. (Applaus). Ik geloof dat het duidelijk is.

Wij gelooven ook, dat in deze woorden de diktatuur van de Kamerfractie in duidelijkheid niets te wenschen laat, maar maken ons daarom geen oogenblik de illusie dat nu de medestanders der Leidenaars zullen begrijpen, dat ze tegen deze «verkeerde leiding» der Arb. Partij zullen hebben te vechten, indien het hun n.l. ernst is met hun strijd tegen de liberalen.

Het schijnt — wij waren niet aanwezig — dat het glanspunt van het Kongres was, de behandeling die Troelstra de a.s. petitionnements-betoging in September bij de opening der Staten Generaal in den Haag liet ten deel vallen. En het geestdriftigst schijnt de vergadering te zijn geweest, toen Mr. Troelstra zich liet ontvallen: «Wil men dat niet [wil de Regeering n.l. in Den Haag deze betoging niet toestaan], dan zijn wij verplicht de koninklijke optocht dienstbaar te maken aan ons doel.» Nu behoeft men een dergelijke «revolutionaire» uiting van een revisionistisch politicus nooit al te zeer au serieux (ernstig) te nemen. In België heeft men bij de troonrede van Koning Albert kunnen zien, wat een dergelijke dienstbaar-making van de koninklijke optocht aan de parlementaire bedoelingen der reformisten eigenlijk om het lijf heeft. Het was ook toen niet anders dan de zucht naar een «liberale» vorst. Maar het deed ons toch meer nog aan onze eigen oude beweging, dan aan de reformistische Belgische denken, dit woord van Troelstra. Ook in 1885 klonk dicht bij het hoogtepunt van den strijd een dier woorden die schijnbaar van kracht, helaas meer van innerlijke zwakte getuigen. Wij willen volstrekt niet zonder meer een gelijkstelling uitspreken tusschen toen en nu. Maar toch, toen waarschuwde men dat het de laatste maal zou zijn, dat men zóó betogde. Thans waarschuwt Troelstra de Regeering anders. Wij meenen, een krachtige beweging uit dergelijke waarschuwingen en dergelijke dreigementen niet vooraf, maar handelt vastberaden elk moment naar gelang van de situatie en van eigen kracht. Erger voor de bourgeoisie dan het dreigement kan immers de daad thans niet meer wezen. Maar — en dit is het eigenaardige van dergelijke revisionistische momenten — ze naderen in hun «revolutionairheid» zeer sterk de anarchistische. In plaats van hun kracht te zoeken en te weten in innerlijke sterkte, vinden ze sterkte in uiterlijk vertoon. Zoo moest deze zelfde Troelstra klagen:

Wat tegenviel was de geschiktheid van onze partij-organisatie en de ijver, de opofferingsgezindheid onzer leden, om eruit te halen wat erin zit.

Voor ieder, die geen parlementariër of anarchist is, is het in orde zija van de politieke organisatie het aller-voornaamste. Aan die kleinigheid hapert het, ondanks alle geestdriftig applaus, bij de Arb. Partij. In dit applaus werd het debat over deze toch zeker wel voornamelijk zaak — althans het openlijke debat — verstikt.

Leest men nu nog uit de woorden van een der Amsterdamsche afgevaardigden dat

«de liefdesbetuigingen der vakbeweging zich niet in daden omzetten: getuige het petitionnement, maar ook de te geringe groei der Partij, waarvan de oorzaak is, dat de leiders der vakbeweging zoo met werk overladen zijn, dat zij zich aan de aktie voor de partij weinig gelegen laten liggen.»

dan kan men beshuiten — wat in Amsterdam trouwens overbekend is — dat noch Partij, noch Vakbeweging zelfs het geringe petitionnement-werk voldoende verrichten, laat staan dat er ook maar sprake is van werk voor het Socialisme.

Wij komen op de Sociale Verzekering en de Jeugd-organisatie, zooals die op dit Utrechtsche Kongres behandeld zijn, nog wel terug. Maar voor heden, meenen wij, is dit eene duidelijke: Het petitionnement, zooals het nu gehanteerd wordt door de Arbeiders-Partij, loopt hoe langer hoe meer uit op een reusachtige verkiezingstruc, ten nadeele van de klerikalen bedoeld, maar ten nadeele van het Socialisme inderdaad. Voor het anti-kerikalisme is de baan vrij in de Arbeiders-Partij, maar om het Socialisme bekommert de organisatie zich niet meer. Dat laat men over aan de S. D. P. Wp.

Pseudo-marxisme.

Zooals te voorzien was, is de «schoolkwestie» ditmaal op het Kongres der Arbeiderspartij niet behandeld.

Gezien de volkomen machteloosheid en desorganisatie van de elementen in de Arbeiderspartij, welke theoretisch of practisch min of meer overtuigd zijn van de gevaren van 't reformisme, was 't te voorzien, dat er van een ook maar op iets lijkende behandeling der eigenlijke vraag in dezen, namelijk hoe de sociaal-democratie krachtens haar principe moet staan tegenover 't volksonderwijs, geen sprake kon zijn.

Ook de resolutie van 't P. R., welke de sinds 1902 aangenomen houding tegenover 't godsdienstig onderwijs

handhaafde doch een onderzoek wenschte in te stellen naar de gevolgen van 't bestaande subsidie-stelsel, dat tot een uit een paedagogisch oogpunt allerzotste versnippering van onderwijsinrichtingen en krachten leidt, is niet behandeld.

Dit alles kan ons koud laten: want 't sprak als een boek, dat een partij, die zich op zuiver reformistische baan beweegt en waar 't Marxisme nu zelf geen oppositie van eenige betekenis meer vormt, haar taktiek niet zou wijzigen in een kwestie, waarmee zij voor 't eerst, nu 9 jaar terug, de reformistische baan opging en dat terwijl die kwestie in onze nationale omstandigheden een kardinale was.

Maar wat voor ons wel van belang is en wat wij moeten constateeren is de aanplooiing van zekere, nu nog in de S. D. A. P. in zekere punten tot de oppositie behorende elementen, aan de reformistische taktiek en praktijk juist in deze kwestie.

Want wij zien daaruit, dat de oppositie in de S. D. A. P., die officieel de Marxistische heet, dezen naam althans voor haar leidende elementen — en dat zijn toch zeker de redacteurs van het *Weekblad* — nog slechts ten onrechte draagt.

Pseudo-Marxisme, d.w.z. iets, dat zich ten onrechte nog met den naam Marxisme tooit — Troelstra is immers ook volgens hemzelf Marxist, en Vliegen is het eveneens — pseudo-Marxisme noemen wij de redenatie, waarmee b.v. de redacteur van het *Weekblad* Wibaut tegenover zijn «geestverwanten» tracht goed te praten, dat de S. D. A. P. aan de Groninger motie, *dus aan de principieele erkenning van het recht der ouders om hun kinderen Christelijk onderwijs te doen geven*, moet vasthouden.

Wibaut doet dit b.v. weer in het laatste *Weekblad*, verschenen aan den vooravond van het Congres. En wat is de drogreden, die hij daarbij aanwendt tegen zijn partijgenoot Wolda? Zij is samen te vatten in deze zinnen:

Laten wij ons vooral hoeden voor de bevordering der dwaling, dat slechts een deel van de heerschende klasse de school van het arbeiderskind wil pogen te gebraken om haar heerschappij te bestendigen.

Laten wij toch alles doen om onder de arbeiders, onder de ouders van de kinderen der bijzondere school, en van de kinderen der openbare school, het inzicht te verhelderen, dat het de geheele bezittende klasse is, die alle scholen, de bijzondere en de openbare, de lagere, de middelbare en de hoogere, zooveel het in haar vermogen is, gebruikt om haar klasse te dienen, haar klasseheerschappij te bestendigen, de verbetering in de kennis van het wezen der maatschappij, in de kennis dus van het kapitalisme, bij de geheele arbeidersklasse te vertragen. Laten wij ook alles nalaten wat een deel der arbeiders in den waan kan laten of bestendigen, dat het enkel de bevordering door het bijzonder onderwijs van christelijke ideologieën, niet de bevordering door het openbaar onderwijs der «maatschappelijke» ideologieën is, die wij, sociaal-democraten hebben te bestrijden.

Men ziet: bij dezen «Marxist» staat het opportunisme, de vraag, wat de directe gevolgen van een politieke houding zijn op den voorgrond, en het principe kan daarbij fluiten gaan. Laten wij toch vooral oppassen, de Christelijke arbeiders te doen meenen, dat wij het tegenwoordige lager onderwijs op de openbare scholen zoo mooi vinden, en dat we het christelijk onderwijs op hun scholen slechter vinden dan op de openbare school.

En de vraag, wat eischt het sociaaldemocratisch, het revolutionair-proletarisch standpunt omtrent het onderwijs van de kinderen der arbeidersklasse, de vraag is met dien eisch *dogmatisch onderwijs aan kinderen* vereenigbaar, wordt op den achtergrond geduwd, ja, voor 't gemak maar niet gesteld.

Wij behoeven nu natuurlijk niet weer eens — verleden jaar bij gelegenheid van het «neutraliteits»-relletje is dat in ons blad uitvoerig gedaan — aan te toonen, wat de eischen der sociaaldemocratie, der internationale sociaaldemocratie, krachtens haar revolutionair karakter, zijn op onderwijsgebied.

Wij hebben toen weer aangetoond, dat de sociaaldemocratie, omdat zij geen politieke partij is als de burgerlijke, die leeft voor en streeft naar oogenblik-successen in het raam onzer maatschappij, ten opzichte van het onderwijs principieel andere eischen stelt dan de huidige staat vervullen kan, en dat zij zich dus ook niet bij het «Christelijk» onderwijs kan neerleggen, omdat dit rechtstreeks indruischt tegen wat zij van het onderwijs verlangt.

Maar wij willen nu alleen nog eens met een paar aanhalingen uit een pas verschenen werk van een wezenlijken Marxist, onzen Duitschen partijgenoot H. Schulz, leeraar aan de Duitsche Partijschool aantoonen, wat de sociaaldemocratie op dit gebied eischt.

Dan zal men tevens weer eens zien, hoe 's heeren Wibaut's beschouwingen op dit gebied daarmee niets hebben uit te staan.

Het volgende is ontleend aan de bespreking van H. Schulz' boek, *De schoolhervorming der sociaaldemocratie*, in den *Vorwärts* van 16 April jl.: H. Schulz staat natuurlijk op den bodem van het Duitsche Erfurter program, dat hetzelfde bevat als ons strijdprogram, namelijk *verplicht neutraal onderwijs van staatswege voor alle kinderen*. In de bespreking heet het:

«Een interessant hoofdstuk behandelt de eenheidsschool. Deze eenheidsschool — een school voor allen dus — moet niet een Procrustes-bed zijn, waarin alle kinderen zonder te letten op hun lichamelijken en geestelijken aanleg geperst worden. Zij moet veeleer de alles omvattende organisatie zijn, die zoo planmatig geleed en zoo elastisch is, dat de geheele schoolplichtige jeugd van een volk zonder onderscheid van geslacht, neigingen, geschiktheid en onderlijke verhoudingen er in besluten kan worden. In de eenheidsschool moeten twee beginselen zuiver verweerd worden: «Zij moet alle bestaande schoolinrichtingen, voor zoover ze als beproefd en bruikbaar gebleven kunnen en alle nog in 't leven te

roepen nieuwe schoolinrichtingen in een enkel orgaan geheel samenvatten; binnen dat raam, waarin zij alle scholen insluit, zal zij een juiste, van maatschappelijk paedagogische overwegingen uitgaande geleding in 't leven roepen. Op de elementaire schoolinrichtingen voor de kleinsten zal zij planmatig en in vasten organischen samenhang met elkander de hoogere schoolinrichtingen doen volgen. En als tweede grondbeginsel moet zij 't onbeperkte recht van een ieder op elk soort van school uitspreken, een recht dat slechts door 't persoonlijk kunnen mag worden begrensd.» ...

Deze eenheidsschool veronderstelt weliswaar nog geen socialistische maatschappijorde, doch wel een democratisch geregeerde staat.

En verder:

Een van de gewichtigste eischen is vóór alles ook de wereldlijkheid van het schoolwezen, de opeffing niet alleen van alle godsdienstige voorgedij over de school door geestelijke toezichtsorganen maar ook van het *godsdienstonderwijs zelf*. Niet door vijandschap tegen de religie is deze eisch geboden, doch juist uit eerlijk respect voor de waarlijke gewetensvrijheid. Treffend zegt de schrijver: «Het godsdienstige geloof is een zaak van den volwassen mensch. En voorwaar geen onverschillige of gemakkelijke zaak. Zij hangt af van zijn geestelijken en ziels-toestand, van zijn weten, zijn levenservaring, zijn karakter, zijn aanleg. Het is een heilig recht van elken rijpen mensch, zich te verhouden tot den godsdienst, zooals hij wil en kan: Of hij zich bij dit of dat geloof aansluit, of dat hij vrij van alle geloof en zonder den troost van eenigen godsdienst zijn weg wil gaan. Een kind echter kan nog niet beslissen over deze ernstige en moeilijke vragen. Het bezit noch de geestelijke rijpheid noch de noodige levenservaring, noch is zijn karakter reeds genoegzaam ontwikkeld om op religieuze vragen een bevredigend antwoord te kunnen geven. Het is derhalve een snoode verkrachting van het kind, wanneer men het vroeg in godsdienstige boeien slaat.» H. Schulz eischt derhalve niet slechts, zooals liberale schoolhervormers, een godsdienst-onderwijs boven geloofsverdeeldheid, doch het volledige verdwijnen van alle godsdienstig onderricht. De vraag, of in plaats van godsdienst-onderwijs een geheel wereldlijk onderwijs in de moraal moet komen — een *mening, waarover in de sociaaldemocratie de meningen verschillen* — beantwoordt Schulz met het persoonlijke antwoord, dat elk onderwijs in de moraal verwerpt.»

Tot zoover de bespreking. Zooals men ziet, gaat onze Duitsche partijgenoot bij de behandeling van de kwestie, waarom het hier gaat, als gewezen onderwijzer in de eerste plaats uit van overwegingen, ontleend aan 't belang van 't kind (paedagogische). Wij zouden meer den nadruk willen leggen op 't belang der arbeidersklasse in dezen. Maar daarover bestaat in de Duitsche sociaaldemocratie geen verschil van mening, dat een der groote sociaaldemocratische eischen is: *wereldlijk onderricht voor alle kinderen; geen godsdienstige dogma's aan het kind*. In overeenstemming trouwens met dien anderen grooten eisch: *Scheiding van Kerk en Staat*.

En de mening van den «Marxist» Wibaut zou in de Duitsche en de internationale sociaaldemocratie terecht worden beschouwd als wat zij is: on-sociaaldemocratisch, buiten de sociaal-democratische gedachtenwereld staande.

v. R.

Kustverdediging, handhaving der neutraliteit en arbeidersklasse.

(Ingezonden.)

III.

Het behoeft geen nader betoog, na al hetgeen hierover is gepubliceerd, dat Nederland op verschillend gebied afhankelijk is: (in economisch opzicht) van Duitschland. Nederland grenzende aan een van de meest industriele staten en de waren van dien industriestaat op zijne waterwegen vervoerende (het zoogenaamde transitoverkeer), moet noodzakelijk van een en ander den terugslag ondergaan. Tal van ondernemingen en vennootschappen worden tevens met Duitsch kapitaal gevoed. Vooral in het scheepvaartbedrijf. Bovendien dankt Holland zijn beetje industrie, behalve in een enkele tak, aan den bloei op industrieel gebied van Duitschland. Na den Fransch-Duitschen oorlog heeft de ontwikkeling van de industrie in Duitschland ook Nederland een vleug van initiatief en opleving gebracht, zoodat ook hier de oude productieverhoudingen werden omgewenteld. Voor de bourgeoisie heeft de bezetting van ons land nog een andere kant. Zoo Holland zich verzet met de wapens, en daarbij gewisselijk een nederlaag tegemoet gaat, heeft het alle kans dat het van de kaart van Europa verdwijnt. Dit zou de bourgeoisie wel te boven komen, mits hieraan niet vastzat *het verlies der koloniën*. Een gebied waarop de Hollandsche bourgeoisie ongebreidelde uitbuiting pleegt en waarin miljoenen worden verdiend. In *«De Tijd»* van 21 Jan. 1910 lezen wij o. m. in een artikel «Indische trekken en uitstrooming van kapitaalrenten»: «Het gemiddeld bedrag der in Nederland uitgekeerde pensioenen bedraagt, naar mij is gebleken ± f 1500 per gezinshoofd. Neemt dit bedrag ook als basis voor de inkomsten van den nietlands-dienaar, die in Indië zijn werkring heeft gevonden dan kan men dus de elders als pensioen, verlofs-tractement of lijfrente verteerde gelden begrooten op 48000 × f 1500 = 72 miljoen gulden.» Na uitgerekend te hebben wat de chinezen die de rijke klasse der indische burgerij vormen, inpikken, komt de schrijver tot de volgende slotsom: «Derhalve is het bedrag van wat jaarlijks uit Indië aan kapitaalrenten uitstroomt vast te stellen op f 130 + f 6 + f 72 + f 72 miljoen = 280 miljoen, d. i. één miljard in de vier jaar of vijf miljard in de 20 jaar; hetzelfde bedrag, dat als oorlogsschatting het rijke Frankrijk indertijd bijna tot een economischen ondergang bracht.» Ter opheldering diene dat dit bedrag niet uitsluitend in Nederland terecht komt.

De ambtenaren en militairen uit de bezittende klasse zouden geen pensioen en goed betaalde posten meer

kunnen erlangen in de Oost, zoodra dit aan een andere mogendheid of aan meerdere zou behooren. Niet voor niets zegt de heersche klasse „dat de sleutels van Java in Nederland liggen." Achter de fraze van den hollandschen burgerman en ook vantal van kleine burgers over „onze onafhankelijkheid" schuilt het reëel belang de koloniën onbepert te willen behouden als win-gewesten. Zoodra het „schoone Insulinde dat zich slingert als een smaragd om den evenaar" overgegaan zou zijn in handen van Duitschland b. v., zou het Neder-landsche kapitaal wel kunnen blijven deelnemen, maar het monopolie, de regeermacht, de opperheerschappij verliezen.

Dit kon tot gevolg hebben een verlies van regeerings-posten en daarmee verbonden inkomsten. Eveneens het verlies voor tal van jongelieden „uit den netten stand" van tal van betrekkingen en inkomsten, gezweven van het verlies der bourgeois-families die geen uitzicht meer hadden hun zonen in tal van bestuursorganen onder te brengen. Het ontsluiten van de „buitenbezittingen", het beslag leggen op gronden en rijkdommen uit de eerste hand door de Hollandsche bourgeois zelven, zou ophouden. Het zien aankomen van de gebeurtenissen het verlies van de koloniën drijft de heersche klasse in Holland uit vrees en angst naar de vermeerdering der levende strijkrachten; de verhooging van de posten tot bestrijding van de kosten, verbonden aan de uitgaven voor doode weermiddelen: de stelling Amsterdam enz. De versterking van Vlissingen is een van de jongste producten van dien waanzin van onze bourgeoisie. Zij wil eene bezetting van ons land voorkomen; zelfs van Duitschland. Haar doel is tweeledig. Het ongestoord bezit van de koloniën, en tegelijk profiteeren van den bloei der Deutsche industrie. De kustverdediging ont-springt, mede, door de ontwikkeling van de internationale verhoudingen uit voor onze bourgeoisie zeer tegenstrijdige belangen. Tegenstellingen die haar voeren, of ze wil of niet, onder Duitschen invloed, ook op dit gebied, terwijl zij die macht juist vreest. De oude koloniale overheer-schers, zooals de Engelsche en de Fransche bourgeoisie, azen niet zoo scherp op het bezit van het kolossale ge-bied dat Indië vormt, omdat deze reeds ontzaglijke gebieden bezitten, waaraan zij de handen vol hebben, al gunnen zij om reële redenen Duitschland dien voor-sprong van het bezit der Indische koloniën niet. Ik herhaal dat de kustverdedigings-ontwerpen uit zeer tegenstrijdige wenschen ontspringen. Bij het behoud van de koloniale bezittingen heeft ons proletariaat geen belang. Integendeel. Dit aan te toonen in ons orgaan is overbodig. Dit is juist een kenmerkend onderscheid tusschen S. D. P. en Arbeiders-Partij: de koloniale gevoels-politiek, aanvankelijk gevoerd door van Kol, later ver-anderd in een bewust revisionistische door de S. D. A. P., die de koloniale politiek beschouwt als een middel om „beschavend" op te treden in de koloniën. Zij wil het kapitalisme in de koloniën . . . na aftrek van zijn kwade practijken.

Achter de handhaving van de neutraliteit steekt m.i. op dit oogenblik in hoofdzaak geen ander belang dan het behoud der koloniën. Van dit standpunt heeft het prole-tariaat thans geen belang zich te laten in de pan hakken door de Duitschers of door een Engelsch-Fransche macht. Vanaf het oogenblik dat wij zouden vechten, zou juist dat wat men veruinderen wil n.l. de oorlog, reeds op ons grondgebied zijn gebracht. Een inlijving bij ééne groote mogendheid gaat bij mij boven vechten, om daarna toch ingelijfd te worden, d. w. z. verdeeld te worden onder de grootmachten. O. V.

Ons Beginselprogram. *)

VII.

Wij komen hiermee aan het tweede gedeelte van het ontwerp, dat, zooals wij reeds schreven, en zooals het in het ontwerp ook heet, de factoren, de krachten op-somt, die afgezien van de directe gevolgen van het kapitalisme voor de producenten, zijn ondergang voor-bereiden en onvermijdelijk maken. In de eerste alinea heet het:

Maar in den gang zijner ontwikkeling — die aldus de massa der ellende vergroot en de tegenstelling tusschen arbeiders- en kapitalistenklasse verscherpt — schept het kapitalisme zelf de factoren van zijn ondergang.

En in de tweede alinea wordt de hoofdkracht, die in het kapitalisme werkzaam is en die ten slotte leidt tot haar tegendeel en daarmee tot opheffing van het kapita-lisme als stelsel geschetst als volgt:

De concurrentie — de kleinere ondernemers meer en meer afhankelijk makend of in directen loondienst brengend van de grootere — voert tot een voortgaande vergrooing en verbinding der ondernemingen in de be-langrijkste bedrijfstakken en ondermijnt ook daar, waar de bedrijfstakentrekking — zooals in de agrarische vakken — zich op bijzondere wijze voltrekt, de zelf-standingheid der kleinere ondernemers vooral, die hun verandering in loonarbeiders slechts kunnen voorkomen door een meer dan gemiddeld-proletarische ontbering en overarbeid.

De algemeene gevolgen van de concurrentie, welke de zelfstandige ondernemers in de kapitalistische produc-tiewijze tegen elkaar voeren met het doel zich een zoo groot mogelijk deel van de winst te verzekeren, die uit

den meerarbeid der productieve klassen voortspruit worden hier dus geschetst. Zij zijn deze, dat in de be-langrijkste bedrijfstakken vooral, de kleinere ondernemin-gen meer en meer buiten staat worden gesteld de concurrentie vol te houden, d. w. z. zich een deel van de winst te verzekeren, dat niet al te zeer beneden den gemiddelden winstvoet daalt, dat bijgevolg de ondernemers dier ondernemingen, de kleinere onder-nemers, meer en meer gedwongen worden of in directen loondienst van grootere ondernemingen te treden, of althans van die grootere ondernemingen meer of minder volkomen afhankelijk worden, of ten slotte zich tegen hun maatschappelijke vernedering tot loonarbeiders slechts kunnen behoeden door zichzelf en hun gezin nog meer uit te buiten, dan zelfs de gemiddelde arbeider uitgebuit wordt door den kapitalist. Dit laatste geldt inzonderheid voor de ontzaglijke categorie der kleine of dwerglandbouwers, wier toestand door de kapita-listische ontwikkeling zoodanig wordt, dat zij beneden elk menschwaardig peil komen te staan tengevolge van de onbeperte uitbuiting hunner arbeidskracht ten einde den schijn van bezitter der productiemiddelen te kunnen bewaren. Immers: tengevolge van de bijzondere wijze, waarop het kapitalisme zich op het gebied van de landbouwbedrijven ontwikkelt, zijn deze kleine onder-nemers wel in staat zich als bezitters staande te houden doch slechts door deze alle perken te buiten gaande uitbuiting, uitputting en ontaarding, op lichamelijk en geestelijk gebied. En, als algemeen gevolg van die op-heffing der mogelijkheid om de concurrentie vol te houden — tenzij dan door de genoemde omstandigheden in den landbouw — brengt de concurrentie der kapita-listische ondernemingen dus met zich mee de voort-gaande vergrooing aan den eenen en de voortgaande verbinding der ondernemingen in de belangrijkste bedrijfstakken aan den anderen kant, d. w. z. in die bedrijfstakken, welke voor de kapitalistische productie en de maatschappe-lijke productie in 't algemeen van steeds meer overwegend belang worden als b. v. de productie van productiemiddelen (machines halfabrikaten enz.) en die van de over-wegende grondstoffen voor de productie. Vergrooing aan den eenen en verbinding aan den anderen kant. Twee middelen, wel van elkaar te onderscheiden, maar beide in 't werk gesteld voor hetzelfde doel, namelijk om aan de afzonderlijke kapitalen de gelegenheid te geven zich een meer dan gemiddelden, een extra-winst te verschaffen en zodoende weer in staat te zijn om gemakkelijker door uitbreiding en combinatie met andere bedrijven, zich ook in de toekomst van extra-aandeelen in de winst te verzekeren.

v. R.

Ingezonden.

Niet juist.

In „Recht door Zee" van 8 April deelt Meulenbelt van Almelo, onder meer ook iets mede over de discussie-vergadering met mij over „Dienstweigering". Hij begint reeds met een fout, door te zeggen, dat het onderwerp dat door mij eenige tijd geleden werd ingeleid, was: „De Fransche Revolutie". Dit moet zijn: „De Russische Revolutie."

Verder schrijft M.: „In die inleiding vond hij (D.) gelegenheid onze dienstweigeraars in een verkeerd daglicht te stellen." Ook dit is onjuist. Ieder die bedoelde cursus bijwoonde, zal moeten erkennen dat dit door mij niet is gedaan. Nooit wordt dat door ons gedaan, wij eerbiedigen ieders eerlijke overtuiging. Maar wel is door mij gewezen op het verkeerde van de dienstweigering.

Met alle achtung voor de flinkheid van de dienstweigeraars, moeten wij deze daad afkeuren, omdat we overtuigd zijn dat zijn daad volkomen machteloos is.

Niet de wapens neer! Maar de wapens hier zij onze leuze!

In plaats van zooals nu het leger een wapen is, voor de Bour-goisie, moet het leger een wapen in handen worden van het prole-tariaat, in den strijd voor het Socialisme. Ook in de Russische Revolutie heeft het proletariaat naar de wapenen gegrepen, om de door haar veroverde macht te handhaven.

Terwille van de juistheid achtte ik deze regels noodig.

Almelo.

J. D.

Boekaankondiging.

De Nieuwe Tijd.

Het nummer van April bevat werk van Wolda, Van Collum, (verzen), Koperberg, Spijkman, Van Achterbergh, De Wolff en Bongers. Verder het overzicht der tijdschriften, het interessante slot van Van Ravensteyn's belangrijke gegevens *Over de industriële Ontwikkeling van Nederland, en van de laatste hoofdstukken uit Van der Waerden's pas verschenen boek „Geschooldheid en Techniek" (waarvan ook onze Redactie een exemplaar ontving, en op welk werk wij zeker nog zullen terugkomen), een hoofdstuk n.l. onder de suggestieve titel „Van spierwerktuig tot denkend wezen." De Wolff toont in zijn vervolgstuk *Bank en Industrie in Duitsch-land met de gegevens aan, dat die industrie reeds rijp is voor ontgeening. Van Achterbergh bepleit in het artikel „Bedrijfs- en Groote Vakbonden" sterk een concentratie van vakbonden. Wolda heeft het naar aanleiding van een kongrespunt der S. D. A. P. over „Neutrale opvoeding en de Schoolkwestie." Spijkman schrijft een eerste artikel over „Talma's jongste Failure", de Ziekteverzekering-wet, terwijl Koperberg zijn opstel betitelt „Terug tot Marx!" Tusschen al dit werk, waarvan het meeste toch ernstig werk is, brengt Bongers gelukkig de komische noot in een artikel „Over de Psychologie van den goeden toon", dat reeds hierdoor zich van meer ernstig wetenschappelijk werk plezierig onderscheidt, dat het zoo goed als vrij is van alle lastige feitenmateriaal of ervarings-kennis. Wat er aan feiten wordt gegeven, wordt zooals het in luim geoorloofd is, op zijn kop gezet. Bongers heeft overigens gelijk, het S. D. A. P.-Marxisme mogen een paar vroolijke oog-enblikken tegenwoordig wel gegund worden. Maar moet nu juist de schrijver van „Criminalité et Conditions Economiques" tegen-woordig zoo met zijn eigen wetenschap de spot drijven?**

Wp.

Van de Afdelingen.

Amsterdam. Het bestuur besloot in het begin van Mei nog-maals in IX over beginsel en tactiek van het N. A. S. te spreken. In III zal met Wijnkoop een vergadering belegd worden over: *Het Neem- en Geefstelsel*, de Tariefwet en de Sociale Wetgeving der Regeering.

Leiden. Het Secretariaat is tijdelijk H. Verver, Utrechtsche Jaagpad 3.

De uitgestelde cursusverg. waar De Visser sprak was slechts matig bezocht. Wij wonnen een lid, terwijl een ander bedankte. Dinsdagavond sprak Van Ravensteyn voor leden en geïntro-duceerden over het ontwerp beginselprogramma.

Maastricht. De afdeling hield Vrijdag 14 April een huishou-delijke vergadering. Alhoewel eenige leden met kennisgeving niet tegenwoordig waren, misten wij er ook enkele hierzonder. Dit mag niet, partijgenooten! Wij moeten laten zien, dat wij door lid te worden der S. D. P. werkelijk sociaaldemocraten zijn en hierin steeds onze plicht vervullen hetzelfde waar en wanneer. In het bijzonder in Maastricht is dit noodig waar onze strijd zoo moeilijk is. Laat U deze enkele woorden voor altijd genoeg zijn, partijge-nooten! Bij de correspondentie werd een schrijven voorgelezen, ingekomen als antwoord op ons verzoek aan den Maastrichtschen

„Ons verzoek hield alleen in, om ook onzerzijds een spreker te mogen laten optreden. Het antwoord hierop van het 1 Mei comité is zeer onduidelijk. Wel deelde het mede, dat besloten is één spreker te laten optreden, waardoor dus van ons verzoek zeer waarschijnlijk niets zal terecht komen. In het belang van het socialisme besloot onze afd. toch de 1 Meidag te vieren met den M. B. B. De behandeling van den beschrijvingsbrief en benoeming tot een afgevaardigde naar het a. s. Congres werd aangehouden tot de eerstvolgende ledenvergadering, waarbij de hoop werd uit-gesproken, dat dan ieder lid present is.

De controle-commissie bericht dat zij kasboek en kas van de partij van 18 Nov. 1910—18 April 1911 heeft nagezien en in orde bevonden.

Namens de commissie
G. ENDT.

Petitionnements-humor.

Troelstra kan gerust zijn. De „Marxisten" in de S. D. A. P. zullen geen misbruik maken van het petitionnement om propa-ganda te maken voor het socialisme. Een voorbeeld:

Een R. K. vrouw op leeftijd in de Bakkerssteeg te Leiden praatte 's morgens met haar buurvrouwen. „D'r is gisteravond een juffrouw bij me geweest met een papier om te teekenen. Ze zat maar: teeken nou maar, teeken nou maar — en toen heb ik 't maar gedaan. Maar wat was dat nou eigenlijk?"

„Wel mensch, weet je dat niet, dat is van de socialen!"

„Zie je wel, daar heb je 't al, daarom heb ik vannacht niet kunnen slapen!"

De huiszoekster in quaestie was de echtgenoot van een der meest linksche S. D. A. P.-Marxisten.

v. S.

Advertentiën.

ONDERTROUWD:

J. F. VLAMING

en

C. L. ENGELGEER.

Amsterdam, 18 April 1911.

VERSCHEENEN BIJ F. VAN ROSSEN TE AMSTERDAM;

GESCHOOLDHEID EN TECHNIEK

ONDERZOEK NAAR DEN INVLOED VAN ARBEIDS-SPLITSING EN MACHINERIE OP DE MATE VAN VER-EISCHTE OEFENING EN BEKWAAMHEID DER ARBEIDERS, DOOR

Dr. TH. VAN DER WAERDEN c.i.

(UITGAVE: SOCIAAL-TECHNISCHE VEREENIGING VAN DEMOKRATISCHE INGENIEURS EN ARCHITECTEN). PRIJS: INGENAAID f 2.50 GEBONDEN f 2.90

KARL KAUTSKY.

Vertalingen van H. GORTER.

DE WEG TOT DE MACHT.

Prijs f 1.25; geb. f 1.65.

ETHIEK EN MATERIALISTISCHE GESCHIEDENISBESCHOUWING.

Prijs f 1.25; geb. f 1.65.

Uitgevers-Maat^U voor H. A. WAKKER & Co. Rotterdam.

Het Opstandelingen-Ensemble.

„DE OPSTANDELINGEN"

Lyrisch Treurspel van HENR. ROLAND HOLST.

De derde opvoering vindt plaats op ZONDAG 30 APRIL a.s. des namiddags half twee, in den Schouwburg Stoel en Spree.

Alleen georganiseerd in socialistische- en vak-vereeningen, staande op het standpunt van den klassenstrijd, hebben toegang.

Plaatskaarten zijn op vertoon van lidmaatschaps-bewijs te verkrijgen op 23 April van 12 tot 3 uur 's namiddags, tegen f 0.52 per plaats, stedelijke be-lasting en bespreekgeld inbegrepen.

*) Om technische redenen ditmaal niet als feuilleton geplaatst.